



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 484/2022-53

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a zo sudcov Jany Laššákovej a Petra Molnára (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou URBAN GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátska kancelária, Havlíčkova 16, Bratislava, IČO 47 244 895, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Ondrej Urban, MBA, proti postupu Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Csp 89/2017 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Csp 89/2017 **boli porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bratislava V **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Csp 89/2017 konal bez zbytočných prieťahov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie **1 500 eur**, ktoré je Okresný súd Bratislava V **povinný** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Bratislava V je **povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia v sume **493,10 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevychovája**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 11. augusta 2022 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 11 ods. 1 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) a svojich práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) v napadnutom konaní označenom v záhlaví tohto rozhodnutia. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prieťahov. Sťažovateľ súčasne požaduje priznanie primeraného finančného zadosťučinenia 7 000 eur, ako aj náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej doplnenia a predmetného spisu okresného súdu vyžiadaného ústavným súdom vyplýva nasledujúci stav veci:

3. Okresnému súdu bola 27. marca 2017 doručená žaloba sťažovateľa proti obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná“), o zaplatenie sumy 634,12 eur s príslušenstvom z titulu existencie právnych väd a absencie zákonných náležitostí spotrebiteľských zmlúv uzatvorených medzi sťažovateľom a žalovanou.

4. Dňa 10. mája 2017 sťažovateľ doručil sumárne vyjadrenie k meritu veci. Okresný súd následne 5. júna 2017 vyzval žalovanú na vyjadrenie sa k žalobe a označenie dôkazov na preukázanie svojich tvrdení, ktorá na výzvu reagovala podaniami doručenými 20. júla 2017 a 21. júla 2017.

5. Dňa 15. augusta 2017 bol na zaujatie stanoviska k vyjadreniu žalovanej vyzvaný sťažovateľ, ktorý na výzvu reagoval podaním doručeným 13. októbra 2017.

6. Dňa 18. októbra 2017 vyzval okresný súd žalovanú na vyjadrenie k stanovisku sťažovateľa.

7. Sťažovateľ doručil 30. októbra 2017 okresnému súdu návrh na vykonanie dôkazov.

8. Dňa 21. februára 2018 bol sťažovateľ vyzvaný na zloženie preddavku na trovy konania v sume 100 eur.

9. Dňa 14. marca 2018 podal sťažovateľ návrh na pripustenie zmeny petitu žaloby. Okresný súd následne 13. apríla 2018 nariadil na 21. jún 2018 pojednávanie. Dňa 31. mája 2018 bolo okresnému

súdu doručené ospravedlnenie neprítomnosti sťažovateľa a jeho právneho zástupcu na pojednávaní nariadenom na 21. jún 2018 a zároveň ich súhlas na prejednanie veci a rozhodnutie v ich neprítomnosti.

10. Sťažovateľ podal 20. júna 2018 sumárne vyjadrenie k meritu veci.

11. Dňa 21. júna 2018 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom okresný súd rozhodol o zmene petitu žaloby. Pojednávanie bolo zároveň odročené na neurčito na vypracovanie zmeny petitu žaloby a výziev na [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], ako požadoval sťažovateľ.

12. Dňa 27. júna 2018 okresný súd požiadal [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] o zaslanie relevantných rozhodnutí vydaných v rámci výkonu ich pôsobnosti. Na výzvu reagovali [REDAKOVANÉ] podaním doručeným 12. júla 2018 a [REDAKOVANÉ] podaním doručeným 30. júla 2018.

13. Okresný súd nariadil 6. augusta 2018 pojednávanie na 29. november 2018. Pojednávanie, ktoré sa uskutočnilo 29. novembra 2018, bolo odročené na neurčito. Dňa 21. januára 2019 okresný súd vyzval sťažovateľa na predloženie presnej špecifikácie požadovaného bezdôvodného obohatenia a predloženie relevantných dôkazov. Sťažovateľ reagoval na výzvu podaním doručeným 30. januára 2019.

14. Na pojednávaní, ktoré sa uskutočnilo 15. októbra 2019, bol vydaný rozsudok č. k. 14 Csp 89/2017-162, ktorým bolo určené, že zmluvná podmienka uvedená v zmluve o revolvingovom úvere uzavretá medzi sťažovateľom a žalovanou 21. augusta 2014 „*poplatok za poskytnutie úveru 25 eur*“ je neprijateľnou podmienkou. Citovaným rozsudkom okresný súd zároveň uložil žalovanej povinnosť zaplatiť sťažovateľovi sumu 634,12 eur s príslušenstvom a priznal mu nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Citovaný rozsudok okresného súdu bol sťažovateľovi a žalovanej doručený 19. decembra 2019.

15. Žalovaná podala proti citovanému rozsudku okresného súdu 2. januára 2020 odvolanie. Okresný súd žalovanú 20. januára 2020 vyzval na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie a 22. januára 2020 vyzval sťažovateľa na vyjadrenie k odvolaniu žalovanej. Súdny poplatok za odvolanie bol zaplatený 29. januára 2020.

16. Dňa 3. februára 2020 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie sťažovateľa k odvolaniu žalovanej, ktoré bolo následne 24. februára 2020 doručované na zaujatie stanoviska žalovanej. Žalovaná na výzvu nereagovala.

17. Dňa 22. mája 2020 bol spis predložený Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o odvolaní.

18. Krajský súd rozsudkom č. k. 3 CoCsp 13/2020-276 z 30. septembra 2021 napadnutý prvoinštančný rozsudok v časti potvrdil a v časti zrušil a vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie z dôvodu jeho nedostatočného odôvodnenia. Spis bol vrátený okresnému súdu 8. decembra 2021. Okresný súd následne vo februári 2022 doručoval odvolacie rozhodnutie stranám sporu.

19. Od 8. apríla 2022 do 20. mája 2022 bol spis zapožičaný Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky.

20. Okresný súd na pojednávaní 12. januára 2023 vyhlásil rozsudok, ktorý dosiaľ nebol písomne vyhotovený.

21. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 484/2022 z 26. októbra 2022 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konania v celom rozsahu.

II.

Argumentácia sťažovateľa

22. Podľa názoru sťažovateľa dochádza k porušovaniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov tým, že okresný súd v predmetnej veci právoplatne v celom rozsahu predmetu konania dosiaľ nerozhodol, pričom jeho neefektívnou rozhodovacou činnosťou došlo k zrušeniu časti meritórneho rozhodnutia odvolacím súdom, čím došlo k predĺženiu dĺžky trvania konania, ako aj predĺženiu trvania právnej neistoty sťažovateľa ako žalobcu.

23. Ku kritériu právnej a faktickej zložitosti veci zdôrazňuje, že obdobné konania nemôžu byť považované za náročné, keďže tvoria bežnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov.

24. Pri hodnotení ďalšieho kritéria, ktorým je správanie sťažovateľa, tento zdôrazňuje, že neexistujú žiadne okolnosti, ktoré by mali byť osobitne zohľadnené na jeho ťarchu.

25. K postupu samotného okresného súdu sťažovateľ namieta, že celková doba trvania sporu je zjavne neprimeraná a nezlučiteľná s označenými právami zaručenými ústavou, listinou, dohovorom a chartou.

26. V kontexte predmetu napadnutého konania sťažovateľ akcentuje, že *„žaloba vychádza z určenia, že zmluvná podmienka uvedená v zmluve o revolvingovom úvere č. [REDAKOVANÉ] uzavretej medzi žalobcom a žalovaným dňa 21.8.2014 je neprijateľná“*, je teda zrejmé, že konečné vyriešenie sporu je pre sťažovateľa ako spotrebiteľa mimoriadne dôležité.

27. Sťažovateľ uvádza, že je „*de iure v zmysle judikatúry ESLP legitímnym držiteľom finančnej pohľadávky /nároku / na primerané finančné zadosťučinenie podľa § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa (titulom neprijateľnej obchodnej podmienky), čo v dôsledku prieťahov v konaní bolo a stále je obmedzené vlastnícke právo sťažovateľa (čo najskôr) získať finančnú pohľadávku / nárok / na primerané finančné zadosťučinenie podľa § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa, kde jedinou zákonnou podmienkou je právoplatné určenie súdu o neprimeranej obchodnej podmienke (na ktorej rozhodnutie sťažovateľ stále čaká...*“.

28. Aplikovateľnosť ustanovení charty na prejednávany prípad sťažovateľ odôvodňuje poukazom „*na smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS, ktorej ustanovenia boli prebraté do zákona č. 129/2010 Zb. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov*“.

29. Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľ odôvodňuje existenciou intenzívneho zásahu do jeho práv a stratou dôvery v naplnenie pojmu materiálny právny štát z dôvodu nečinnosti okresného súdu.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

30. Okresný súd k ústavnej sťažnosti uviedol, že sťažovateľ „*oprávnené namieta prieťahy v konaní a to iba v období od februára 2022, kedy súd vykonal procesný úkon-doručil stranám sporu rozhodnutie druhoinštančného súdu 3 CoCsp 13/2020 zo dňa 10. 09. 2021. Spis bol tunajšiemu súdu vrátený s predmetným uznesením 01. 12. 2021*“, a poukázal na to, že ústavný súd už jednu sťažnosť sťažovateľa v posudzovanej veci uznesením č. k. IV. ÚS 116/2021 z 9. marca 2021 odmietol.

31. Predsedníčka okresného súdu ústavnú sťažnosť nepovažuje za dôvodnú a konštatuje, že súd vo veci koná kontinuálne, pričom zdôrazňuje, že spis sa istý čas nachádzal mimo dispozície okresného súdu, keď prebiehalo odvolacie konanie. Po vrátení veci okresnému súdu podľa vyjadrenia predsedníčky potreboval nový zákonný sudca „*istý časový priestor na naštudovanie spisového materiálu, nakoľko popri iných veciach vo svojom senáte 72C a podagend, vybavuje aj prerozdelenú agendu po viacerých sudcoch v aktuálnom počte 378 veci k 01. 08. 2022.*

V dôsledku personálnych zmien, poddimenzovanosti súdu sudcami a s tým súvisiacej zvýšenej zaťaženia jednotlivých sudcov sa táto skutočnosť negatívne podpísala na ukončení tejto skutkovo priemerne náročnej veci.“.

32. Okresný súd sa napokon vyjadril i k požadovanej výške finančného zadost'učinenia, ktorú považuje za neprimeranú.

III.2. Replika s'ťažovateľa:

33. S'ťažovateľ vo svojej replike okrem iného uviedol, že je uzrozumený s tým, že v období od 22. mája 2020 až do 1. decembra 2021 sa spis nenachádzal u porušovateľa, avšak prízvukuje, že predloženie spisu odvolaciemu súdu trvalo 4 mesiace a 20 dní a doručenie rozsudku od vrátenia spisu trvalo 2 mesiace a 10 dní, čo podľa jeho názoru nemožno v žiadnom prípade považovať za ústavne primeranú dĺžku vzhľadom na jednoduchosť týchto úkonov.

34. S'ťažovateľ zotrúva na svojom názore uvedenom už v ústavnej s'ťažnosti, že okresný súd konal nesústredene a neefektívne, keďže krajský súd rozhodol rozsudkom vo veci 30. septembra 2021 pod sp. zn. 3 CoCso/13/2020 tak, že časť rozhodnutia potvrdil ako vecne správne, avšak druhý výrok zrušil a vrátil porušovateľovi na nové rozhodnutie. Podľa názoru s'ťažovateľa neboli po vrátení spisu vykonané úkony vedúce k rozhodnutiu veci, preto sa porušovateľ javí vo vzťahu k sporovým stranám ako nečinný, čo uznal aj sám porušovateľ, keď pripustil, že s'ťažovateľ oprávnené namieta pried'ahy v konaní, a to iba v období od februára 2022, preto jeho ďalšie tvrdenie, že súd vo veci koná kontinuálne, nemožno považovať za pravdivé.

35. K zmene zákonného sudcu došlo 8. decembra 2021, preto argument porušovateľa hovoriaci o tom, že nový zákonný sudca potrebuje istý časový priestor na naštudovanie spisového materiálu, nemôže podľa názoru s'ťažovateľa *„za žiadnych okolností obstáť, keďže následné pojednávanie bolo zo strany porušovateľa vytýčené až na 12. 01. 2023, pričom predvolanie bolo doručené s'ťažovateľovi 14. 11. 2022 a dobu v trvaní 11 mesiacov a 6 dní nie je rozhodne možné považovať za primeranú na naštudovanie spisového materiálu“*.

36. Argumenty porušovateľa spočívajúce v jeho preťažnosti či kritickej situácii personálneho obsadenia a zmene sudcu považuje s'ťažovateľ za *„absolútne irelevantné a nemôžu nijakým spôsobom ospravedlniť nesústredenú a neefektívnu činnosť a následnú absolútnu nečinnosť porušovateľa“*. Zdôrazňuje, že aj sám porušovateľ vo vyjadrení uznal, že s'ťažovateľ oprávnené namieta pried'ahy v konaní.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej s'ťažnosti

37. S'ťažovateľ podstatnou časťou argumentácie tvrdí, že zo strany okresného súdu konajúceho v jeho veci došlo k vzniku zbytočných pried'ahov.

38. Predmetom konania pred ústavným súdom je preto posúdenie, či postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 47 charty a v súvislosti s tým i k porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a čl. 1 dodatkového protokolu.

39. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, ktoré je garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy (obdobne čl. 38 ods. 2 listiny), osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04).

40. V súlade s čl. 52 ods. 3 charty je v rozsahu, v akom charta obsahuje práva, ktoré zodpovedajú právam zaručeným v dohovore, zmysel a rozsah týchto práv rovnaký ako zmysel a rozsah práv ustanovených v uvedenom dohovore. V konkrétnych okolnostiach veci je zmysel a rozsah práva zaručeného čl. 47 charty totožný s právom zaručeným čl. 6 ods. 1 dohovoru.

41. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

42. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (m. m. II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník (strana sporu) obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza najmä zo zásady vyplývajúcej z čl. 17 a § 157 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). V zmysle čl. 17 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb“ a v zmysle § 157 ods. 1 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania“.

43. K vzniku zbytočných prietáhov v konaní pred všeobecným súdom môže pritom dôjsť nielen jeho nečinnosťou, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou (m. m. IV. ÚS 22/02, IV. ÚS 380/08, III. ÚS 103/09, I. ÚS 7/2011).

44. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania (resp. strany v spore) a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02).

45. V tomto kontexte ústavný súd konštatuje, že predmet sporu (nároky vyplývajúce zo spotrebiteľskej zmluvy) je pre samotného sťažovateľa nepochybne dôležitý, nepatrí však do kategórie tzv. citlivých konaní, ktoré by si vyžadovali zo strany vo veci konajúceho súdu osobitný prístup (ako to je napríklad v prípade pracovnoprávných sporov alebo v konaniach vo veci starostlivosti o maloletých).

46. Pokiaľ ide o posúdenie kritéria právnej a skutkovej zložitosti prejednávanej veci, ústavný súd konštatuje, že spotrebiteľské spory v zásade patria medzi bežnú rozhodovaciu agendu všeobecných súdov. Vychádzajúc z predloženého spisového materiálu, ústavný súd konštatuje, že nič nenasvedčuje tomu, že by išlo o skutkovo či právne mimoriadne náročný spor.

47. V konaní o ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov ústavný súd okrem zložitosti veci skúma aj to, akým spôsobom sa na prietáhoch konania podieľa osoba, ktorá podala ústavnú sťažnosť vo veci porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Po preskúmaní príslušného spisového materiálu ústavný súd zistil, že sťažovateľ svojím správaním v napadnutom konaní pred okresným súdom neovplyvnil nežiaducim spôsobom jeho dĺžku.

48. Tretím hodnotiacim kritériom je postup okresného súdu v napadnutom konaní. K tomu je potrebné v prvom rade uviesť, že napadnuté konanie od jeho začatia (podania žaloby 27. marca 2017, pozn.) až do dňa podania ústavnej sťažnosti nebolo právoplatne skončené. Ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že dĺžku konania poznačili obdobia krátkodobej i dlhšie trvajúcej neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu (okrem iného napríklad od januára 2019, keď vyzval sťažovateľa na predloženie presnej špecifikácie požadovaného bezdôvodného obohatenia a predloženie relevantných dôkazov, do októbra 2019, keď prvýkrát rozhodol vo veci samej, od februára 2022, keď doručoval odvolacie rozhodnutie stranám sporu, do januára 2023, keď vo veci vyhlásil v poradí druhý rozsudok). Ústavný súd zastáva názor, že okresný súd v napadnutom konaní postupoval nesústredene a neefektívne, keďže krajský súd prvoinštančný rozsudok v časti potvrdil a v časti zrušil a vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a nové

rozhodnutie z dôvodu jeho nedostatočného odôvodnenia, čo nepochybne prispelo k vzniku prietáhov v konaní. Pokiaľ ide o obranu okresného súdu, že k celkovej dĺžke napadnutého konania prispela najmä enormná zaťaženosť dotknutého súdneho oddelenia vyplývajúca z personálnej poddimenzovanosti okresného súdu, ústavný súd dáva do pozornosti, že aj keď predmetné tvrdenia okresného súdu vychádzajú z objektívneho stavu, na strane druhej opakovane pripomína, že systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017). Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a ústavnej sťažnosti nie je pomenovanie príčin prietáhov v konaní ako nadmerná zaťaženosť súdu alebo personálne problémy. Rovnako účelom ústavnej sťažnosti nie je dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter. Dôležité je rozhodnúť o tom, či k týmto prietahom v konaní došlo, a odstrániť právny stav neistoty sťažovateľa.

49. Personálne obsadenie súdu, jeho organizácia, vysoký počet vecí v príslušnom oddelení, ako i optimalizácia súdnictva teda nie sú dôvodmi, pre ktoré by malo byť ospravedlnené, tolerované a ústavne udržateľné porušovanie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd nad rámec poznamenáva, že táto okolnosť je z individuálneho hľadiska, teda z hľadiska osoby zákonného sudcu pochopiteľne ospravedlniteľná, avšak z hľadiska celkovej zodpovednosti okresného súdu za plynulosť konania vo veciach sporových strán ju zohľadniť nemožno.

50. Ústavný súd preto s prihliadnutím na doterajšiu dĺžku napadnutého konania (takmer 6 rokov), na zistené obdobia nečinnosti okresného súdu a jeho nesústreďený postup dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom. Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní boli porušené základné práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 47 charty (bod 1 výroku rozhodnutia).

51. Pokiaľ ide o sťažovateľom uplatnenú námietku porušenia jeho základných práv zaručených čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a práva zaručeného čl. 1 dodatkového protokolu, ústavný súd konštatuje, že nezistil takú intenzitu zbytočných prietáhov v namietanom konaní, ktorá by mala za následok zásah až do samotnej podstaty označených hmotných práv, a teda by mu umožnila urobiť záver o porušení označených práv sťažovateľa. Vzhľadom na uvedené okolnosti ústavný súd tejto časti ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovel (bod 5 výroku rozhodnutia).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

52. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

53. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

54. V záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať v predmetnej veci bez zbytočných prieťahov, pretože ku dňu prerokovania ústavnej sťažnosti bolo vo veci síce rozhodnuté, avšak napadnuté konanie nebolo právoplatne skončené (bod 2 výroku rozhodnutia).

55. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

56. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

57. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

58. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiada priznať primerané finančné zadosťučinenie 7 000 eur z dôvodov uvedených v časti II tohto nálezu (bod 29 tohto nálezu).

59. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

60. Vzhľadom na konštatované zbytočné prieťahy, krátkodobú i dlhodobú nečinnosť, nesústreďený a neefektívny postup okresného súdu ústavný súd, berúc do úvahy i skutočnosť, že ide o spotrebiteľský spor, a, majúc na pamäti to, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, považoval priznanie 1 500 eur za primerané finančné zadosťučinenie (bod 3 výroku rozhodnutia).

61. Podľa § 135 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva alebo slobody, je povinný sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Ak ten, komu bolo uložené zaplatiť sťažovateľovi finančné zadosťučinenie, v tejto lehote priznané finančné zadosťučinenie sťažovateľovi nezaplatí, v zmysle odseku 2 citovaného ustanovenia sa zvyšuje finančné zadosťučinenie priznané ústavným súdom o 5 % za každý aj začatý rok omeškania až do jeho zaplataenia.

VI. Trovy konania

62. Sťažovateľ si uplatnil náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktoré mu vznikli v súvislosti s právnym zastupovaním právnou zástupkyňou.

63. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu. Za prvé dva úkony právnej služby, t. j. prevzatie a prípravu zastupovania a podanie ústavnej sťažnosti, vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2021, ktorá bola 1 163 eur, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2022. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2022 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) predstavuje sumu 193,83 eur. Takto stanovená odmena predstavuje pri dvoch úkonoch 387,66 eur, s režijným paušálom 2 x 11,63 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) spolu 410,92 eur. Pokiaľ ide o ďalší úkon právnej služby – vyjadrenie k replike okresného súdu, ústavný súd konštatuje, že neobsahuje nové, resp. ústavnoprávne relevantné skutočnosti, ktoré mu nie sú známe, preto odmenu za uvedený úkon nepriznal. Keďže právna zástupkyňa sťažovateľa je platiteľkou dane z pridanej hodnoty, uvedená celá suma bola zvýšená o daň z pridanej hodnoty vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Ústavný súd teda priznal úspešnému sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 493,10 eur (bod 4 výroku rozhodnutia).

64. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. februára 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu